

KAS KRAIČIO SKRYNION NESUDĖTA...

Kėdainių mokyklos – darželis „Puriena“
mokytoja metodininkė Jovita Krutkienė

„Kūryba atveria vaiko sieloje tas slaptas kerteles, kuriose glūdi gerų jausmų ištakos. Padėdamas vaikui jausti aplinkinio pasaulio grožį, mokytojas nepastebimai liečia šias kerteles“
N.Suchomlinskis

Darbšcioje, kūrybingoje aplinkoje auga kūrybingi vaikai

Neužtenka pasakyti, kad „kiekvienas vaikas yra menininkas“. Vaikus reikia mokyti kurti - ugdyti vidinį jų poreikį, lavinti ranką, regėjimą, mąstymą, kad jie galėtų kurti. Kūrybiniai gebėjimai reikalingi ne tik būsimam menininkui, bet ir kiekvienam žmogui.

Per meną vaikai susipažįsta su aplinka, atskleidžia savo vidinį pasaulį, parodo, ką ir kaip jie tuo metu galvoja, jaučia, mato, sugeba.

Karpiniai yra lygiavertė kitiems menams meno rūšis, per kuria galima atsiskleisti, kaip kūrybiškai asmenybei. Visoms lietuvių tautos meno rūšims būdingas mokėjimas perkurti: iš gamtos kilo audinių, juostų raštai. Suvalkiečių prijuostės tartum žydinčios pievos ar žvaigždėtas dangus, medžiais išstapytos skrynios...Karpiniai iš popieriaus yra savita meno šaka, turinti senas tradicijas.

Dirbdama su vaikais mokinių kūrybinius gebėjimus, estetinį skonį ugdu ne tik per dailės ir technologijų pamokas, bet ir neformaliojo ugdymo veikloje – karpinių būrelio metu. Siekiu atskleisti šios meno šakos paslaptis, specifiką, kad remdamiesi įgytais įgūdžiais ir žiniomis jie galėtų laisvai kurti ir tai pritaikyti praktiškai. Perteikiu žinių apie rankdarbių rūšis, atlikimo technikas. Supažindinu su Lietuvos tautodaile, skatinu nuolatinį vaikų domėjimąsi liaudies meno palikimu. Ugdu jų estetinę ir meninę kultūrą, individualumą ir kūrybines galias, stengiuos diegti meilę grožiui, pažinti saviraiškos ir kultūros poreikį.

Be darbinio estetinio lavinimo, liaudies menas prisideda prie dorovinio vaikų auklėjimo. Jis padeda ugdyti elgesio, apsirengimo, pasipuošimo santūrumą. Prieš pradėdami karpyti užuolaidėles, servetėles apsilankome mokyklos muziejuje, kuriame ugdytiniai gali pasižiūrėti į senovinius pavyzdžius, susipažinti su ornamentų elementais, simboliais. Daug dėmesio skiriu stebėjimui. Dažnai darbų metu groja rami muzika, kuri leidžia susikaupti, nurimti. Skatinu užsimerkus, klausantis muzikos savo vaizduotėje piešti, matyti norimą daiktą. Ne kiekvienam vaikui gyvenimo realybė gali suteikti trokštamų vaizdų. Fantazija lavina jausmus, suteikia minčių kūrybai.

TIKSLAI:

- Ugdyti vaizduotę, kūrybingumą.
- Skatinti individualumą, emocionalumą.
- Sudaryti moksleiviams meninės kūrybinės savirealizacijos galimybes.
- Atskleisti vaikui aplinkos ir meno grožį bei poreikį

Uždaviniai :

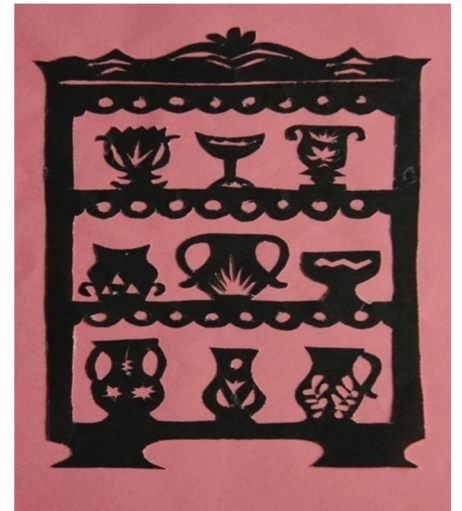
- Mokyti vaikus ne tik kurti, bet ir mokėti grožėtis kitu sukurtu grožiu, išreikšti savo nuotaiką, mintis karpinių kalba
- Skatinti vaikus kurti estetišką aplinką, naujas formas, vaizdus, kūrybiškai interpretuoti tikrovę, sukurtais karpiniais puošti aplinką
- Lavinti dėmesį, pastabumą, mąstymą, smulkiuosius pirštų raumenis

Karpinių būrelio metu :

- Ugdu pagarbą praeičiai, tautos kultūrai, dorovinėms normoms, lavinu grožio pojūtį ir vaizduotę, meilę gamtai ir pagarbą gyvybei.
- Siekiu atskleisti karpymo meno paslaptis, specifiką.
- Perteikiu žinias apie rankdarbių rūšis, atlikimo technikas.
- Supažindinu su Lietuvos tautodaile.
- Ugdu vaikų estetinę ir meninę kultūrą, individualumą ir kūrybines galias, stengiuos diegti meilę grožiui, pažinti saviraiškos ir kūrybos poreikį.

Mokyklos muziejuje ugdytiniai turi galimybę susipažinti su ornamentika:

- Keramikos dirbiniuose
- Tekstilėje
- Medžio dirbiniuose
- Buities puošyboje
- Rūbų puošyboje

Mokydama karpyti ugdu geriausias lietuvių būdo savybes:

- Santūrumą, saikingumą, smalsumą
- Žodžio tesėjimą
- Darbštumą
- Draugiškumą
- Tvarkingumą
- Toleranciją.

Kirpimo ypatumai:

Karpydami vaikai geriau suvokia linijas, formas. Karpymas padeda lengviau suprasti ornamento sudarymą, suvokti kompoziciją. Karpiniai saviti popieriaus lenkimo būdais:

- Per pusę
- Į keturias dalis
- Juostomis
- Snaigės principu

Karpiniuose atsispindi:

- Gamtos motyvai
- Pasakų, padavimų personažai
- Liaudies dainos
- Liaudies žaidimai, rateliai

Gamtos motyvai:

Priartėjimas prie gamtos skiepija vaikų norą...

- Mylėti, saugoti, branginti gamtą, kaip sveikatos ir gyvybės šaltinį.
- Žadina pagarbos aplinkai – gamtai jausmus, ugdo kultūringą santykį su ja, estetinius jausmus, kelia nuotaiką, suteikia nusiramimą, verčia susimąstyti, svajoti...

Liaudies dainų, žaidimų, motyvai.

- Elementų pakartojimai išreikšti ritmu, galinčiu pasiekti muzikalumo įspūdį. Liaudies dainų, žaidimų, motyvai.
- Muzikalumu karpiniai pratęsia liaudies tradicijas.

Pasakų ir padavimų personažai

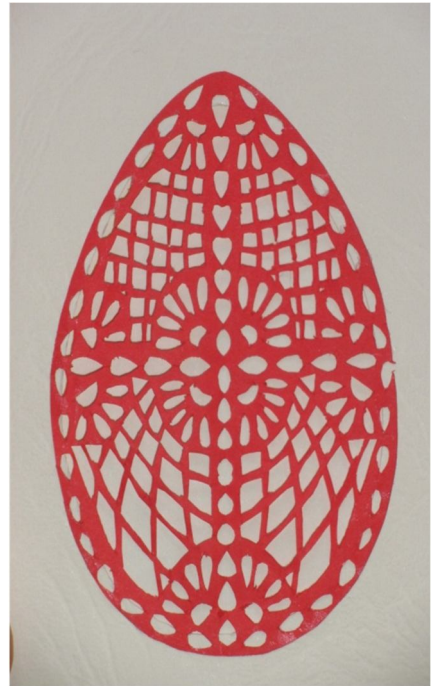
Justa M. 4 cl.

Justa B. 4 cl.

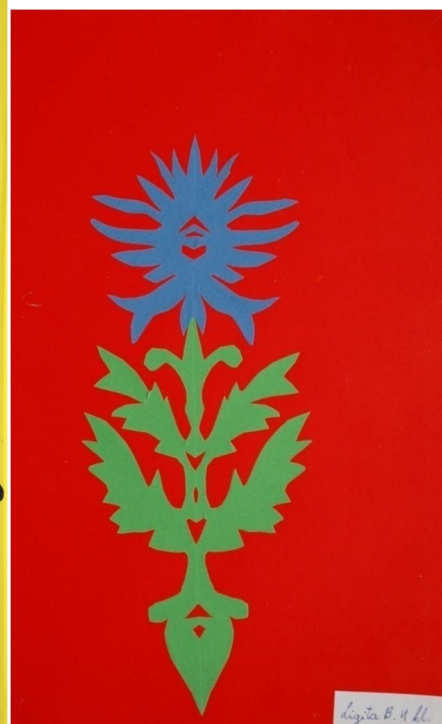

Lietuvių liaudies meno elementai margučių raštuose

Spalvų ir formų įvairovė

Jausmai

Mokiniai įpranta vadovautis savo fantazijomis: jie suvokia, kad grožis kuriamas ne tik vaizduojant tikrovę, skatinami kurti ir nugalėti netikrumo baimę, lavėja jų vaizduotė.

Paukščiai

Tai savitas menas, nekartojantis kitų menų ar amatų. O draugui, užuot pirkę kioske atviruką, kuris tiražuojamas šimtais tūkstančių egzempliorių, dovanojam daug brangesnį – nes vienintelis – savo iškirptą, kad ir kuklų karpinį.

Liaudies kūryba būtina mūsų dvasiniam ir net fiziniam sveikatingumui. Ja tiesiami keliai į senolių patirtį, tautos tradicijas, sukaupiamos jėgos ir savybės, reikalingos ateities darbams.

Bendraukime su vaikais, padėkime jiems, aiškinkime, įsiklausykime. Leiskime jiems kurti, pajusti darbo vertę ir pergalės džiaugsmą. Gal tik vienas kitas mažas piešėjas, karpytojas taps profesionalus menininkas, bet prisilietimas prie meno vaikystėje paliks gerumo žymę vaiko sieloje visam gyvenimui.

Šiame straipsnyje panaudoti Kėdainių mokyklos – darželio „Puriena“ mokytojos metodininkės J. Krutkienės ir ugdytinių karpiniai.